

MÜZİKSEL OKUMA (SOLFEJ) PERFORMANS TESTİ TASARIMI*

Gökhan ÖZDEMİR**, Gökay YILDIZ***

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Eğitim Fakültelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma (solfej) boyutunda eğitim-öğretimi olumlu yönde etkileyecek güvenilir, geçerli ve kullanışlı bir performans testi geliştirmektir. Araştırmanın temellendirilmesi için ilgili literatür taranarak belgesel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma sınavlarında geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir ölçme aracının geliştirilerek kullanılmasının sağlanması bakımından betimsel niteliktedir.

Araştırma kapsamında, MİOY dersi öğretim programı incelenip ilgili literatür taranarak müziksel okuma performansını ölçmeye yönelik hedef davranış listesi oluşturulmuş ve belirlenen hedef davranışlar için alan uzmanlarının da görüşlerine başvurulmuştur. Bu hedef davranışlar doğrultusunda oluşturulan performans testinde her bir maddeye ait önem derecelerini belirten katsayıların belirlenmesi için MİOY dersi öğretim elemanlarına anket uygulanmıştır. Katsayıların belirlenmesinden sonra oluşturulan performans testinin güvenilirlik ve geçerlik sınamaları için 2 farklı üniversitenin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında yapılan ilk uygulamaya 5 MİOY dersi öğretim elemanı ve 136 öğrenci katılmıştır. Güvenirlik ve geçerlik durumlarının sağlanmasından sonra, performans testinin uygulanabilirliğinin sınanması ve performans testi hakkında MİOY dersi öğretim elemanlarının görüşlerinin alınması için yapılan ikinci uygulamaya 9 farklı üniversiteden 14 öğretim elemanı ve 430 öğrenci katılmıştır. Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının güvenilirlik katsayısı .91 olarak saptanmış ve istatistiksel anlamlılık düzeyi .01 olarak belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda müziksel okuma performansını ölçmeye yönelik geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir performans testi geliştirilmiştir.
Anahtar Kelimeler: müziksel okuma performans testi, müziksel performans, performansın ölçülmesi

MUSICAL READING (SOLFEGE) PERFORMANCE TEST DESIGN

ABSTRACT

The aim of this study is to develop a reliable, valid and useful performance test that will impact positively on the education-teaching of musical reading (solfege) in the musical listening-reading and writing lesson (MIOY) at the departments of Music Education within the body of Education Faculties. For grounding the research, the documentary surveying model is used by searching the literature. The research is of a descriptive character in terms of enabling to use a valid, reliable and useful assessment instrument in musical reading examinations of the musical listening - reading and writing lesson at the departments of Music Education.

* Bu çalışma, 2012 yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora Programında aynı isimle hazırlanan doktora tezinden üretilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Burdur-Türkiye, gozdemir@mehmetakif.edu.tr

*** Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Burdur-Türkiye, gokayyildiz@mehmetakif.edu.tr

Within the context of the research, a list of the target behaviors was formed towards the assessment of the musical reading performance by reviewing the curriculum of the MIOY lesson and the relevant literature, as well as by consulting to the opinions of the field experts in order to determine the target behaviors. A survey was conducted among MIOY course instructors to determine the coefficients defining the degree of importance of each item in the performance test formed in accordance with these target behaviors. For the reliability and validity checks of the performance test formed after the determination of the coefficients, 5 MIOY course instructors and 136 students participated in the first application conducted at the departments of Music Education of 2 different universities. After ensuring the reliability and validity conditions, 14 instructors and 430 students from 9 different universities participated in the second application carried out for checking the applicability of the performance test and asking the views of MIOY course instructors on the performance test. The reliability coefficient of the assessment instrument developed under the research was identified as .91 and the level of statistical significance was determined as .01. As a result of the research, a valid, reliable and useful performance test towards the assessment of the musical reading was developed.

Keywords: musical reading performance test, musical performance, assessment of performance

1. GİRİŞ

1.1. Ölçme ve Performansın Ölçülmesi

İnsanın sergilediği bütün davranışlar ölçülebilir niteliklere sahiptir. Yalnız, ölçülmesi hedef alınan davranışların özelliklerinin bilinmesi, bu özelliklere uygun ölçme araç veya araçlarının kullanılması ölçmenin amacına uygun bir şekilde gerçekleşmesinde önemli bir etkidir. Ölçme ve değerlendirmenin amacı öğretmenlere, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların anlaşılmasında yardımcı olacak bir yönerge geliştirmektir. Öğretmen objektif olmayan bir ölçme ile yalnızca öğrencinin başarısı ya da yeteneği hakkında tahminde bulunabilir (Cangro, 1995).

Performans kelimesi başarmak ve gerçekleştirmek kelimelerinden türemiştir. Performans yapmak dediğimiz zaman, bir görevi veya süreci yürütmeye ve sona erdirmeye çalışırız. Bilgimiz ve yeteneğimize dayalı olan performanslarımız, belirli hedeflere göre, ölçülmek istenen içeriğe göre ve bilgi düzeyimize göre ölçülebilir (Wiggins, 1993).

Eğitim literatürüne bakıldığında ise performans, psiko-motor beceriler olarak da belirtilmektedir. Bu terimle, oldukça karmaşık davranışlar zincirinden oluşan ve psiko-motor yönü ağır basan beceriler (piyano çalmak, spor yapmak, mikroskop kullanmak vb.) ifade edilmektedir (Turgut ve Baykul, 2010).

Bilimsel bir bakış açısıyla performans ölçme, performansı oluşturan hedef davranışlar, sınav performansı odaklı davranış beklentileri ve performansın notlandırılması için sistematik bir yaklaşım olarak üç öğeden oluşan bir sistemdir (Ruiz-Primo & Shavelson, 1996). Bu üç öğe olmadan performans değerlendirme tanımlanamaz.

Eğitim sürecinde kazandırılması hedeflenen davranışların bazıları bilginin performansa dönüştürülmesine yöneliktir. Böyle davranışları başarı testi ile ölçmek mümkün değildir. Bu davranışların başarı düzeyinin ölçümü ancak performans testleri ile yapılabilmektedir. Performans ölçme araçları; eğitimde geri bildirim için açık bir şekilde sağlaması, başka yollarla

ölçülemeyen karışık öğrenme çıktılarını ölçebilmesi, süreci ve ürünü performans anında değerlendirmeye imkan sağlaması ve modern öğrenme teorileri tarafından önerilen yaklaşımlara uygun olması bakımından avantajlar sağlamaktadır. (Linn & Gronlund, 2008). Yazılı bir ölçme aracının kullanılmaması, performansı hakkında geri bildirim almak isteyen öğrencinin bu konuda eksik bilgilendirilerek, gelişimi ile ilgili sağlıklı bilgi edinmemesine sebep olacaktır. Ayrıca uzun vadede düşünüldüğünde öğretim sürecinin de gelişen-gelişmeyen, işleyen-işlemeyen yanları saptanamayacaktır (Dalkıran, 2006).

1.2. Müziksel Performansın Ölçülmesi

Müziksel performans kavramı müzik eğitimi alanında büyük önem taşımaktadır. Müziğin kuramsal boyutuna ilişkin kazanılan bilgilerin performansa dönüştürülmemesi halinde kazanımlar, bilişsel düzeyden öteye geçmemekte ve hiç bir anlam ifade etmemektedir. Oysaki müzik tüm boyutlarıyla birlikte var olan ve performans yoluyla aktarılabilen bir olgudur. Paylaşılmayan veya aktarılamayan bir müzik sadece kuramsal olarak var olmakta ve bilimsel ya da sanatsal anlamda bir değeri olmamaktadır.

Müzik eğitiminde, öğrencinin kazanması beklenen davranış değişiklikleri de bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlar olarak sınıflandırılmaktadır. Müzik eserlerini çalgı veya vokal ile seslendirme gibi müziğin temelini oluşturan devinişsel davranışların sergilenmesi müziksel performans oluşturur. Müziksel performansın sergilenmesinde, devinişsel davranışların gerçekleşme düzeyini belirlemek için oluşturulan sınav ortamlarının, geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış yazılı bir ölçme aracı kullanılmadan yapılması durumunda öznel yargılardan arınması beklenemez.

Müziksel performansın süreç mi yoksa ürün mü olduğuna dair görüş ayrılıkları, müziksel performansın ölçümünde de farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Elliot ve Rao (1990), müziksel performansın bu iki kavramın birlikte kullanılmasıyla oluştuğunu açıklamıştır. Bu nedenle müziksel performansın ölçülmesi, süreç ve ürünün birlikte değerlendirilmesiyle daha sağlıklı olacaktır.

Müziğin soyut bir kavram olması ve somutlaştırılmasının güçlüğü nedeniyle, müzik eğitiminde ölçme ve değerlendirme uzun zamandır süregelen bir problem olmuştur. Bu nedenle müziksel becerilerin belli boyutlarının saptanabilmesinde standardize edilmiş testler gerekmektedir (Atak Yayla, 2008).

Müzik eğitiminde müziksel performans öncelikli olarak değerlendirilmeli ve ele alınmalıdır. Müziksel performans bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlardan geçmesiyle seslendirme, yorumlama ve besteleme gibi durumlarda daha belirginleşmektedir (Saraç ve Şeker, 2008).

Müziksel performans uzun yıllardır müzik araştırmalarının odağında bulunmaktadır. Özellikle müziksel performansın ölçülmesi müzik eğitimcileri için temel ilgi alanı olmuştur. Müziksel konular ve müziksel performansla ilgili etmenlerin ölçümünde şeffaflığı sağlamak için bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. (Russell, 2010).

Araştırmacılar müziksel performansa yönelik ölçümlerin, yüksek derecede güvenilir ve geçerli ortamlarda yapılması gerektiğini belirterek güvenilirliği ve geçerliği yüksek olan rubric ve dereceleme ölçekleri geliştirmede başarı sağlamışlardır. Sınav komisyonlarının, müziksel performansını değerlendirmede bu ölçme araçlarını kullanarak yaptıkları ölçümler daha güvenilir sonuçlar vermektedir (Bergee, 2003).

Müziksel performansın bir boyutu da “müziksel okuma”dır. Müziksel okuma, Eğitim

Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan öğretim programında, altı yarıyıl boyunca Müziksel İşitme Okuma Yazma (MİOY) dersinin bir boyutu olarak sürdürülmektedir.

İyi duyan bir kulak, notaları hızlı okuyan bir göz ve şaşmaz bir ritim duygusu müzik tekniğinin temelidir. Solfej kulağın, gözlerin ve reflekslerin gelişimini sağlar. Bu reflekslerin tümüne akıl tekniği denir. İlk zamanlardan başlayarak solfej eğitimine önem vermek müziksel gelişim açısından faydalı olacaktır (Fenmen, 1997).

1.3. Problem Durumu

Yapılan literatür taramasında müzik eğitiminin çalgı ve vokal gibi bazı boyutlarında güvenilirliği ve geçerliği sağlanmış ölçme araçlarının geliştirilmiş olduğu ancak müziksel okuma boyutunda herhangi bir ölçme aracının geliştirilmediği saptanmıştır. Bu araştırmada, Eğitim Fakültelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma boyutunun ölçülmesinde kullanılacak bir performans testi tasarlanmış ve tasarlanan testin güvenilirliği, geçerliği ve kullanılabilirliği sınanmıştır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Eğitim Fakültelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma (solfej) boyutunda eğitim-öğretimi olumlu yönde etkileyecek güvenilir, geçerli ve kullanışlı bir performans testi geliştirmektir.

2. YÖNTEM

Araştırma Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma sınavlarında geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir ölçme aracının geliştirilerek kullanılmasının sağlanması bakımından betimsel niteliktedir.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma gurubunu 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında görev yapan MİOY dersi öğretim elemanları ile bu anabilim dallarındaki MİOY dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Ölçme aracında yer alması gereken maddelerin belirlenmesi için Gazi Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında MİOY dersini yürüten altı öğretim elemanının görüşlerine başvurulmuştur.

Ölçme aracında yer almasına karar verilen hedef davranışların katsayılarının belirlenmesi amacıyla 17 üniversitede, MİOY dersini yürüten 29 öğretim elemanına anket uygulanmıştır. Ankete katılan öğretim elemanlarının görev yaptığı kurumlar tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1

Ankete Katılan Öğretim Elemanlarının Görev Yaptığı Kurumlar

Üniversite	f	%
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	3	10.3
Atatürk Üniversitesi	1	3.4
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	2	6.9
Cumhuriyet Üniversitesi	1	3.4
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	3.4
Erzincan Üniversitesi	1	3.4
Gazi Osman Paşa Üniversitesi	1	3.4
Gazi Üniversitesi	5	17.2
Harran Üniversitesi	1	3.4
İnönü Üniversitesi	1	3.4
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	3.4
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	4	13.8
Marmara Üniversitesi	1	3.4
Niğde Üniversitesi	2	6.9
Pamukkale Üniversitesi	2	6.9
Selçuk Üniversitesi	1	3.4
Uludağ Üniversitesi	1	3.4
Toplam	29	100

Ölçme aracında yer alan hedef davranışların katsayıları anketten elde edilen verilere göre oluşturularak, geçerlik ve güvenilirlik sınamaları için ilk uygulama yapılmıştır. İlk uygulamanın çalışma gurubu, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitimi Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan MİOY dersi öğretim elemanları ve bu dersi alan öğrencilerden oluşturulmuştur.

Ölçme aracının kullanılabilirliğinin sınanması için yapılan İkinci uygulama 9 üniversitede, 14 öğretim elemanı ve 430 öğrenci ile yapılmıştır. Uygulamaya katılan üniversitelerdeki öğretim elemanı ve öğrenci sayıları tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2

İkinci Uygulamaya Katılan Üniversitelerdeki Öğretim Elemanı ve Öğrenci Sayıları

Üniversite	Öğretim Elemanı Sayısı	Öğrenci Sayısı
Pamukkale Üniversitesi	2	54
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	3	100
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	60
Balıkesir Üniversitesi	2	61
Cumhuriyet Üniversitesi	1	25
İnönü Üniversitesi	1	27
Atatürk Üniversitesi	1	25
Erzincan Üniversitesi	1	30
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	48
Toplam	14	430

2.3. Veri Toplama Araçları

Ölçme aracı yer alan hedef davranışlar, ilgili literatür ve MİOY dersi öğretim programı incelenmesi ile Gazi Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersini yürüten altı öğretim elemanının görüşlerine başvuru olarak oluşturulmuştur. Sonuç olarak müziksel okuma sınavlarında öğrenci performansının ölçülmesinde önemli olduğu düşünülen 10 hedef davranışın ölçme aracı yer almasına karar verilmiştir. Ölçme aracı yer alan hedef davranışlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma (Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziyi sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.)
2. Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma (Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.)
3. Nefesini doğru kullanma (Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.)
4. Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma
5. Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme
6. Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma
7. Parçayı tonda kalarak seslendirme (Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki alterasyon ve modülasyonları fark etme)
8. Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma
9. Parçayı formuna uygun olarak okuma (Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.)
10. Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma.

Bu hedef davranışların önem derecesi hakkında görüş almak amacıyla, MİOY dersi öğretim elemanlarına uygulanan anket formu beşli likert ölçeği olarak hazırlanmıştır. Uygulanan

ankette öğretim elemanlarından, her bir hedef davranış için birden beşe kadar puan vermeleri istenmiştir. Her bir madde için verilen puanların sıra ortalamaları dikkate alınarak, hedef davranışların katsayıları belirlenmiştir.

Oluşturulan ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik sınamaları yapıldıktan sonra ölçme aracının kullanılabilirliği hakkında görüş almak amacıyla ikinci uygulamaya katılan öğretim elemanlarına anket uygulanmıştır. Uygulanan ankette, öğretim elemanlarına, ölçme aracının kullanılabilirliği ve uygulanabilirliği hakkında araştırmacı tarafından hazırlanan 9 soru, 3'lü likert ölçeği şeklinde yöneltilmiştir (*1= Katılmıyorum, 2= Orta Derecede Katılıyorum, 3= Katılıyorum*).

2.4. Verilerin Analizi

Oluşturulan ölçme aracı, geçerlik ve güvenilirlik durumlarının sınanması için beş öğrenci grubu üzerinde uygulanmıştır. Bu uygulamadaki veriler her grubun öğretim elemanı ve araştırmacı tarafından eş zamanlı olarak ayrı ayrı puan verilmesiyle elde edilmiştir.

2.4.1. Güvenirlik

Ölçme aracının iç tutarlılığının belirlenmesi için Cronbach's Alfa formülü kullanılmıştır. Eş zamanlı olarak öğretim elemanları ve araştırmacının yaptığı puanlamaların ortalamalarının alınıp alınamayacağına istatistiksel olarak saptanması için Cohen's Kappa formülünden yararlanılmıştır. Puanlama güvenilirliği için toplam puanlar üzerinden puanlayıcılar arası tutarlılığın incelenmesi için toplam puanlar arası korelasyonu incelenmiştir. Ölçme aracıyla elde edilen sonuçların zamana bağlı olarak kararlılığını incelemek amacıyla Test-Tekrar Test yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemin uygulanmasında, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda MİOY dersini alan 88 öğrencinin 2011-2012 eğitim-öğretim yılı güz dönemi final sınavları ile bahar dönemi vize sınavlarında ölçme aracı kullanılarak yapılan değerlendirmelerinden elde edilen veriler kullanılmıştır. Geliştirilen ölçme aracı kullanılarak yapılan ölçümlerin duyarlılığının sınanması için de, öğretim elemanlarının ölçme aracı kullanarak ve kullanmayarak verdiği puanlar arası başarı düzeyi farkı, İlişkili Örneklem t Testi ile incelenmiştir.

2.4.2 Geçerlik

Geliştirilen ölçme aracının geçerliğinin saptanması için öncelikle kapsam geçerliğine bakılmıştır. Bu amaçla ölçme aracının içerik, ifade, puanlama vb. özellikleri hakkında alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Alan uzmanları ölçme aracının kapsam bakımından, müziksel okuma performansının ölçülmesi amacıyla yönelik ölçme yaptığı görüşünü bildirmişlerdir. Geliştirilen ölçme aracının yapı geçerliğinin sınanması için Temel Bileşenler Analizi yapılarak faktör yüklerine ve madde toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Madde geçerliklerinin incelenmesi için madde analizi yapılmıştır. Bu amaçla ölçme aracından elde edilen toplam puanlara göre oluşturulan alt %27 ve üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farklar, İlişkisiz Örneklem t Testi kullanılarak grupların başarı puanları arasındaki ilişki incelenmiştir.

2.4.3. Kullanışlılık

Geliştirilen ölçme aracı, kullanılabilirliğinin saptanması amacıyla daha geniş bir çalışma grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonunda ölçme aracı kullanılarak ve kullanılmadan

yapılan ölçümlerdeki toplam puanlar arası korelasyonları Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Formülü kullanılarak incelenmiştir. Ayrıca uygulamaya katılan öğretim elemanlarına araştırmacı tarafından oluşturulan 9 maddelik bir anket uygulanarak, ölçme aracının kullanılabilirliği hakkındaki görüşleri alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Güvenirlik

Araştırma kapsamında öğretim elemanları ve araştırmacı tarafından eş zamanlı olarak puanlama yapılması ile elde edilen test puanlarının iç tutarlılığını incelemek amacıyla, puanlayıcıların her bir madde için verdikleri puanların ortalaması üzerinden Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir.

Her iki puanlayıcının verdiği puanların ortalamasının alınıp alınamayacağı, puanlayıcıların her bir madde için verdiği puanlar arası tutarlılığa bağlıdır. Bu nedenle puanlayıcılar arası tutarlılığın istatistiksel olarak incelenmesi için Cohen's Kappa Formülü kullanılmıştır. Uygulanan Cohen's Kappa Formülü sonuçları tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3

Her Bir Madde İçin Puanlayıcılar Arası Kappa Katsayıları

	n	Kappa Katsayısı
Öğretim Elemanı 1-Araştırmacı	240	.722
Öğretim Elemanı 2-Araştırmacı	100	.617
Öğretim Elemanı 3-Araştırmacı	520	.750
Öğretim Elemanı 4-Araştırmacı	330	.738
Öğretim Elemanı 5-Araştırmacı	170	.770

Elde edilen Kappa Katsayılarının .60'tan büyük olması puanlayıcılar arası tutarlılığın olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir. Bu nedenle puanlayıcıların her bir madde için verdikleri puanların ortalamasının alınmasına engel teşkil edecek bir durum gözlenmemiştir. Her bir maddenin ortalaması üzerinden uygulanan Cronbach Alpha Testi sonucunda güvenilirlik katsayısı .91 ($p < .01$, $n=136$) olarak bulunmuştur. Ölçme araçlarında kabul edilen minimum güvenilirlik katsayısı değeri .70 olduğundan müziksel okuma performans testinin iç tutarlılığının olduğu ifade edilebilir.

Müziksel okuma performans testinin güvenilirliğinin bir başka yönden sınanması için toplam puanlar arası tutarlılık korelasyonu incelenmiştir. Uygulanacak olan korelasyon formülünün belirlenmesi için ise toplam puanlar üzerinden puanlayıcılar arası çarpıklık durumu incelenmiştir. Toplam puanlar üzerinden puanlayıcılar arası çarpıklık durumu tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4

Toplam Puanlar Üzerinden Puanlayıcılar Arası Çarpıklık

Ölçme		n	Çarpıklık
1. Grup	Öğretim Elemanı 1	24	-.339
	Araştırmacı	24	-.381
2. Grup	Öğretim Elemanı 2	10	-1.450
	Araştırmacı	10	-.930
3. Grup	Öğretim Elemanı 3	52	.476
	Araştırmacı	52	.292
4. Grup	Öğretim Elemanı 4	33	-.178
	Araştırmacı	33	-.222
5. Grup	Öğretim Elemanı 5	17	.506
	Araştırmacı	17	.239

Tablo 9’da görüldüğü üzere çarpıklık değeri -1 ile +1 arasında çıkan 1., 3., 4. ve 5. grupların dağılımının normal olduğu söylenebilir. Ancak 2. grubun dağılımı bu değerler arasında çıkmadığı için

(-1.450) dağılım normalliğinden bahsedilemez.

Bu nedenle toplam puanlar arası tutarlılığın ölçümünde 1., 3., 4. ve 5. gruplarda Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Formülü uygulanırken 2. grupta Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Formülü kullanılmıştır. Dağılımı normal olan 1., 3., 4. ve 5. gruplar için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları Tablo 5’te belirtilmiştir.

Tablo 5

Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları

Grup	Puanlayıcılar	n	\bar{X}	SS	p	Korelasyon Katsayısı
1	Öğretim Elemanı 1	24	54.54	14.76	.000*	.984
	Araştırmacı		53.46	15.09		
3	Öğretim Elemanı 3	52	56.25	13.43	.000*	.953
	Araştırmacı		57.73	12.10		
4	Öğretim Elemanı 4	33	72.12	17.08	.000*	.983
	Araştırmacı		70.81	18.50		
5	Öğretim Elemanı 5	17	52.53	18.07	.000*	.939
	Araştırmacı		54.71	14.68		

* $p < .01$

Dağılımı çarpık olan 2. grup için Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Tablo 6'da belirtilmiştir.

Tablo 6

Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı

Grup	Puanlayıcılar	n	Sıra Ortalaması	Ss	p	Korelasyon Katsayısı
2	Öğretim Elemanı 2 Araştırmacı	10	39.43 69.21	8.32 6.28	.002*	.854

* $p < .01$

Puanlayıcılar arasında, toplam puanlar üzerinden hesaplanan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları ve Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı incelendiğinde, katsayı değerlerinin tamamının, kabul edilebilir minimum korelasyon katsayısı değeri olan .70'ten büyük olduğu görülmektedir ($p < 0.1$). Bu sonuca göre puanlayıcılar arası yüksek derecede tutarlılık olduğu söylenebilir. Puanlayıcılar arası tutarlılığın var olması da oluşturulan ölçme aracının güvenilir olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir. Geliştirilen ölçme aracının zamana bağlı olarak ne derece kararlı ölçümler yaptığının saptanması için test- tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemde, geliştirilen ölçme aracı kullanılarak iki farklı zamanda yapılan performans değerlendirme sonuçları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı formülü kullanılmıştır. Yapılan iki ölçüm arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon katsayısı Tablo 7' de verilmiştir.

Tablo 7

Ön Uygulama ve Son Uygulama Arası Korelasyon Katsayısı

	n	\bar{X}	Ss	p	Korelasyon Katsayısı
Ön uygulama	88	69.50	18.41	.000*	.803
Son uygulama		68.76	16.70		

* $p < .01$

Geliştirilen ölçme aracı kullanılarak yapılan ön uygulama ve son uygulama arasındaki korelasyon incelendiğinde, korelasyon katsayısının .70 den büyük olduğu gözlenmektedir ($p < .01$). Bu sonuca göre müziksel okuma performans testinin zamana bağlı olarak kararlı ölçümler yaptığı söylenebilir. Bu ölçümlerin kararlılığı ölçme aracının güvenilirliğinin başka bir kanıtı olarak gösterilebilir.

Geliştirilen ölçme aracı kullanılarak yapılan ölçümlerin duyarlılığının saptanması için, ölçme aracı ile verilen puanlarla, geleneksel yöntemlerle verilen puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Ölçme aracı ile verilen puanlarla geleneksel yöntemlerle verilen puanların ortalamaları üzerinden yapılan ilişkili örneklem t Testi sonuçları tablo 8'de belirtilmiştir.

Tablo 8

Ölçme Aracı Kullanılarak Verilen Puanlar ve Ölçme Aracı Kullanılmadan Verilen Puanlar Arası İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

Puanlama	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Ölçme Aracı Olmadan	136	63.35	16.61	135	16.34	.000*
Ölçme Aracı İle		58.64	16.42			

* $p < .01$

Geliştirilen ölçme aracı kullanılmadan ve kullanılarak verilen puanlar arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t(135)=16.34, p<.01$). Bu fark ölçme aracı ile verilen puanların ortalamasının yaklaşık 5 puan daha düşük olduğu yönündedir. Ayrıca ölçme aracı kullanılmadan verilen puanların dizi genişliğinin 80.00 olarak saptanmasına karşın ölçme aracı kullanarak verilen puanların dizi genişliği 68.00 olarak saptanmıştır. Dizi genişliği değerleri ve standart sapma değerleri dikkate alındığında, puan ortalamaları arasındaki farkın, ölçme aracı kullanılarak yapılan ölçümlerin daha duyarlı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

3.2. Geçerlik

Geliştirilen ölçme aracının kapsam geçerliğini belirlemek için, literatür taraması ve ders programının çözümlemesi yardımıyla oluşturulan hedef davranış listesi hakkında, alan uzmanlarının görüşleri alınmıştır. Alan uzmanlarının ölçme aracının içerik, ifade ve puanlamasına yönelik görüşleri doğrultusunda maddeler tekrar düzenlenmiştir. Görüşlerine başvuru alan uzmanları, geliştirilen ölçme aracının kapsam bakımından müziksel okuma becerilerinin ölçülmesi amacına yönelik ölçme yaptığı görüşünü bildirmişlerdir.

Geliştirilen ölçme aracının yapı geçerliğinin sınanması için faktör analizi (temel bileşenler analizi) yapılmıştır. Yapılan temel bileşenler analizi sonuçları tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9

Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

No	Hedef Davranış	Madde Toplam Korelasyonları	Faktör Yük Değerleri
9	Parçayı formuna uygun olarak okuma (<i>Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.</i>)	0.792	0.845
10	Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma	0.770	0.835
8	Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma	0.775	0.824
3	Nefesini doğru kullanma (<i>Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.</i>)	0.742	0.798
5	Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme	0.732	0.794
6	Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma	0.719	0.785
7	Parçayı tonda kalarak seslendirme (<i>Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki altersasyon ve modülasyonları fark etme</i>)	0.690	0.767
2	Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma (<i>Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.</i>)	0.657	0.72
4	Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma	0.589	0.681
1	Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma (<i>Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziye sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.</i>)	0.395	0.47
Açıklanan Varyans			
Toplam: %57.7			
Eigen Değeri: 5.77			

Tablo 9'da görüldüğü üzere araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracı müziksel okuma performansı olarak amaçlanan tek bir temel yapıyı ölçmektedir. Ölçme aracının müziksel okuma performansının ölçülmesine ilişkin varyansın %57.6'sını açıkladığı görülmektedir ve Eigen değeri 5.77 olarak saptanmıştır. Her bir maddenin ölçme aracının temel amacına yönelme güçlerini ya da başka bir ifadeyle ölçme aracının genel amacına hizmet etme derecesini bildiren bileşen yükleri .470 ile .845 arasında değişmektedir. Az maddeli testlerde faktör yük değerlerindeki alt sınırın .45 olarak kabul edildiği göz önüne alındığında tüm faktör yüklerinin bu değerin üzerinde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre, ölçme aracındaki tüm maddelerin müziksel okuma performansının ölçülmesine yönelik ölçüm yaptığı söylenebilir.

Geliştirilen ölçme aracının amacına uygun ölçme yapıp yapmadığının sınanması için ölçme aracı kullanılarak müziksel okuma performansları değerlendirilen 136 öğrenci, başarı düzeyleri bakımından %27'lik alt ve üst gruplara ayrılarak bu gruplar arasında, her bir maddeye ilişkin ölçümler üzerinden İlişkisiz Örneklem t Testi yapılmıştır. Yapılan İlişkisiz Örneklem t Testi sonuçları tablo 10'da belirtilmiştir.

Tablo 10
Müziksel Okuma Performansına Göre Belirlenen %27'lik Alt ve Üst Gruplar Arası Her Bir Hedef Davranış İçin İlişkisiz Örneklem T Testi Sonuçları

Hedef Davranış	Grup	n	\bar{X}	SS	t	sd	p
1	Alt	36	2.46	1.06	5.02	70	.00*
	Üst	36	3.81	1.21			
2	Alt	36	2.61	1.03	7.60	70	.00*
	Üst	36	4.14	.63			
3	Alt	36	2.25	.84	9.99	70	.00*
	Üst	36	4.06	.68			
4	Alt	36	2.67	.90	7.91	70	.00*
	Üst	36	4.22	.76			
5	Alt	36	2.46	.78	11.62	70	.00*
	Üst	36	4.28	.53			
6	Alt	36	2.19	.72	13.19	70	.00*
	Üst	36	4.31	.64			
7	Alt	36	1.58	.68	13.40	70	.00*
	Üst	36	3.94	.81			
8	Alt	36	1.57	.58	13.26	70	.00*
	Üst	36	3.57	.70			
9	Alt	36	1.67	.55	12.27	70	.00*
	Üst	36	3.67	.81			
10	Alt	36	1.71	.65	18.03	70	.00*
	Üst	36	4.42	.63			

* $p < .01$

Tablo 10'da görüldüğü üzere %27'lik alt ve üst başarı gruplarının başarı puanları arasında, ölçme aracında yer alan her bir madde için anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Elde edilen p değerleri göz önüne alındığında, geliştirilen ölçme aracının madde geçerliğinin olduğu söylenebilir.

3.3. Kullanışlılık

Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının kullanılabilirliğinin saptanabilmesi için ölçme aracı kullanılarak ve ölçme aracı kullanılmadan verilen puanlar arasındaki korelasyon incelenmiştir. Ölçme aracı kullanılarak ve ölçme aracı kullanılmadan verilen puanlar arasındaki korelasyon katsayıları tablo 11'de belirtilmiştir.

Tablo 11

Ölçme Aracı Kullanılarak ve Ölçme Aracı Kullanılmadan Verilen Puanlar Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	n	\bar{X}	Ss	p	Korelasyon Katsayısı
Ölçme Aracı Kullanılarak	430	66.66	19.38	.000	.965
Ölçme Aracı Kullanılmadan		70.27	20.55		

Tablo 11 incelendiğinde elde edilen korelasyon katsayısının .70 ten büyük olduğu gözlenmektedir ($p < .01$). Bu sonuca dayanarak, geliştirilen ölçme aracının uygulanana gelen değerlendirme yöntemine alternatif olarak kullanılabilceği söylenilebilir.

İkinci uygulamaya katılan öğretim elemanlarının, geliştirilen ölçme aracının kullanılışlılığına ilişkin görüşlerini almak amacıyla yapılan anket sonuçları tablo 12’de belirtilmiştir.

Tablo 12

Ölçme Aracının Kullanışlılığına Yönelik Uygulanan Anket Sonuçları

	Katılıyor		Orta Derecede Katılıyor		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
1. Geliştirilen ölçme aracı, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinin güvenilirlik düzeyini artırmaktadır.	10	71.4	4	28.6	0	0
2. Geliştirilen ölçme aracı, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinin geçerlik düzeyini artırmaktadır.	11	78.6	3	21.4	0	0
3. Geliştirilen ölçme aracında yer alan maddeler müziksel okuma performansını ölçme ve değerlendirmede yeterlidir.	11	78.6	3	21.4	0	0
4. Geliştirilen ölçme aracındaki maddeler açık ve anlaşılabilir niteliktedir.	13	92.9	1	7.1	0	0
5. Geliştirilen ölçme aracındaki maddelerin sıralaması, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinde kolaylık sağlamaktadır.	10	71.4	4	28.6	0	0
6. Geliştirilen ölçme aracı müziksel okuma sınavının işleyişini kolaylaştırmaktadır.	9	64.3	3	21.4	2	14.3

7.	Geliştirilen ölçme aracının uygulanması, öğrencilerin bireysel performanslarını gerçekleştirdikleri süre içinde tamamlanabilmektedir.	9	64.3	4	28.6	1	7.1
8.	Geliştirilen ölçme aracı öğrenciye geribildirim verilmesine katkıda bulunmaktadır.	11	78.6	3	21.4	0	0
9.	Geliştirilen ölçme aracının kullanımı, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinin objektiflik düzeyini artırmaktadır.	10	71.4	4	28.6	0	0

Tablo 12 incelendiğinde, sınav süresi içinde değerlendirmenin tamamlanabilmesi ve sınavın işleyişinin kolaylaştırılması konularında öğretim elemanlarının az bir yüzde ile olsa da olumsuz görüş bildirmesine rağmen, genel olarak olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda geliştirilen ölçme aracının kullanılabilirlik düzeyinin genel olarak yüksek olduğu düşünülmektedir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Müziksel Okuma Performans Testi'nin (MOPT) güvenilirliğinin saptanması için öncelikle iç tutarlılığı incelenmiştir. İç tutarlılığın incelenmesinde her bir madde için öğretim elemanları tarafından eş zamanlı olarak verilen puanların ortalaması kullanılmıştır. Öğretim elemanları tarafından verilen puanların ortalamasının alınıp alınamayacağı belirlenmesi için Cohen's Kappa testi uygulanmıştır ve yapılan testin sonuçlarına göre puanlayıcılar arası tutarlılığın var olduğu gözlenmiştir. Öğretim elemanlarının verdiği puanların ortalaması üzerinden yapılan Cronbach Alpha testi sonucunda hesaplanan tutarlılık katsayısının kabul edilen minimum değerden yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen iç tutarlılık katsayısı, araştırma kapsamında oluşturulan MOPT'nin iç tutarlılığının olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

MOPT'nin güvenilirliğinin bir başka kanıtı, toplam puanlar arası tutarlılığın ölçülmesi yoluyla yapılmıştır. Toplam puanlar arası tutarlılığın incelenmesinde kullanılacak korelasyon formülünün belirlenmesi için öncelikle gruplar içi çarpıklık değerleri incelenmiştir. Elde edilen çarpıklık değerlerine göre ikinci grubun dağılımının normal olmadığı saptanmıştır. Buna göre ilgili formüllerin kullanılmasıyla elde edilen korelasyon katsayıları, araştırma kapsamında oluşturulan MOPT'nin toplam puanlar arası tutarlılığının olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

MOPT'nin güvenilirliği, zamana bağlı olarak ne derece kararlı ölçümler yaptığının saptanması için Test-Tekrar Test yöntemi ile de sınanmıştır. MOPT kullanılarak aynı çalışma grubuna farklı zamanlarda yapılan performans değerlendirme sonuçları arasındaki korelasyon incelenmiş ve elde edilen korelasyon katsayısının kabul edilebilir değer üzerinde çıktığı gözlenmiştir. Elde edilen korelasyon katsayısı MOPT'nin zamana bağlı olarak kararlı ölçümler yaptığının bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

MOPT ile yapılan ölçümlerin duyarlılığının sınanması için, performans değerlendirme sürecinde ölçme aracı ile verilen puanlarla geleneksel yöntemlerle verilen puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Her iki yöntemin de kullanılmasıyla verilen puanların ortalamaları üzerinden yapılan ilişkili örneklem t Testi

sonucunda, ölçme aracının kullanılmasıyla verilen puanların daha düşük olduğu yönünde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark ise ölçme aracı ile daha duyarlı ölçümler yapılabilirdiğinin bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT'nin öncelikle kapsam geçerliği sağlanmıştır. Bu amaçla görüşlerine başvuru alan uzmanları, ölçme aracında yer alan hedef davranışların içerik, ifade ve puanlaması bakımından müziksel okuma becerisini ölçmede yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

MOPT'nin yapı geçerliğinin sınanması için yapılan temel bileşenler analizi sonucunda MOPT'nin müziksel okuma performansı olarak amaçlanan tek bir temel yapıyı ölçtüğü sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen faktör yükleri incelendiğinde maddelere ait faktör yüklerinin kabul edilebilir sınırdan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum ölçme aracının müziksel okuma performansının ölçülmesine yönelik ölçüm yaptığını göstermektedir ve MOPT'nin yapı geçerliğinin olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

Madde geçerliğinin sınanması için de MOPT kullanılarak yapılan değerlendirme sonucunda öğrenciler, başarı düzeyleri bakımından %27'lik alt ve üst guruplara ayrılmış ve bu iki gurup arasında her bir hedef davranış üzerinden t Testi yapılmıştır. Yapılan t Testi sonucunda ölçme aracında yer alan her bir hedef davranış için öğrenci gurupları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar MOPT'nin madde geçerliğinin olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

Yukarda belirtilen sonuçlardan yola çıkılarak, araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının geçerliğinin olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT'nin kullanılabilirliğinin sınanması için ikinci uygulama sonunda MOPT kullanılarak ve MOPT kullanılmadan verilen puanlar arası korelasyon incelenmiştir. Elde edilen korelasyon katsayısı kabul edilebilir minimum değer üstünde çıkmıştır. Ayrıca MOPT kullanılarak yapılan ölçümlerde standart sapma ve ortalama puan değerleri MOPT kullanılmadan yapılan ölçümlere göre daha düşük çıkmıştır. Bu sonuçlara göre MOPT'nin güvenilirliği ve geçerliği istatistiksel yöntemlerle sağlanmış bir ölçme aracı olmasının yanı sıra daha hassas ve daha objektif ölçme-değerlendirme süreci sağlaması bakımından, müziksel okuma sınavlarında kullanılacağı düşünülmektedir.

MOPT'nin kullanılabilirliği hakkında ikinci uygulamaya katılan MİÖY dersi öğretim elemanlarına yöneltilen dokuz soruluk anketin sonuçları incelendiğinde öğretim elemanları; MOPT'nin kullanılmasıyla müziksel okuma sınavının ölçme-değerlendirme sürecinin güvenilirlik ve geçerlik düzeyinin arttığı görüşünü bildirmişlerdir. Bunu yanı sıra MOPT'nde yer alan hedef davranışların içerik, ifade ve anlam bakımından müziksel okuma davranışını ölçmeye yönelik olduğu görüşünü bildirmişlerdir.

Araştırma kapsamında yapılan literatür taraması sonucunda müziksel okumayı ölçme ve değerlendirmeye yönelik herhangi bir ölçme aracına ulaşamadık. Bununla birlikte, araştırmaya katılan MİÖY dersi öğretim elemanlarının güvenilirliği ve geçerliği sağlanmış herhangi bir performans testi kullanmadığı yönünde görüş bildirmesi de göz önünde bulundurulduğunda, MOPT kullanılarak yapılan müziksel okuma sınavlarının daha güvenilir, daha geçerli, daha objektif, daha tutarlı ve daha sistematik olacağı düşünülmektedir.

Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan çerçeve öğretim programında yer alan derslerin hedefleri ve hedef davranışları net olarak belirtilmemiştir. MOPT'nde, MİÖY dersinin müziksel okuma boyutunda öğrenciye kazandırılması hedeflenen müziksel dav-

ranışların sistematik bir şekilde belirtilmiş olması bakımından öğretim elemanlarına kolaylıklar sağlanacağı düşünülmektedir. Ayrıca MOPT'nin bu yönüyle program geliştirme sürecinde, mevcut öğretim programının varsa eksik veya geliştirilmesi gereken yönlerinin saptanmasına katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

MOPT kullanılarak yapılan müziksel okuma sınavlarında öğrencilerin sergilediği performanslar kayıt altına alınacağından geribildirim verme daha da kolaylaşacaktır. Geribildirimlerin daha hızlı ve sistematik bir biçimde verilmesiyle performanstaki eksiklikler daha çabuk fark edilebilecek ve daha sistematik bir çalışma süreci sağlanacaktır. Bu nedenle MOPT'nin müziksel okuma sınavlarında kullanılmasının müziksel okuma eğitimi sürecini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT ile müziksel okumaya yönelik ölçüt beceriler 10 madde ile ifade edilmiştir. Ölçüt becerilerin net bir şekilde ifade edilmesi, MİÖY dersi öğretim elemanlarının kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme-değerlendirme yöntemlerini gözden geçirme olanağı sağlayacaktır. Bu nedenle MOPT kullanımının müziksel okuma eğitimi sürecine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

MOPT oluşturulurken ölçme aracında yer almasına karar verilen hedef davranışlar sadece anlık performansın değerlendirilmesine yönelik olarak saptanmıştır. Ancak diğer performans alanları gibi müziksel performans ta sadece devinişsel alanda ifade edilemeyecek kadar karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu araştırmadan yola çıkarak müziksel okuma performansının ölçümünde duyuşsal ve bilişsel alanların devinişsel alan üzerindeki muhtemel etkilerinin, başka çalışmalar kapsamında araştırılmasının müziksel okuma eğitimine yeni bakış açıları kazandırması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada sadece klasik batı müziği dizileri ile yazılmış müziksel okuma parçaları üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Ancak MOPT'nin tamperan sistemde Türk müziği solfejlerinde de aynen uygulanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca MOPT'nin deşifre okuma sınavlarında da gerek görülürse hedef davranışların katsayıları üzerinde değişiklikler yapıldıktan sonra güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılarak kullanılabilirliği düşünülmektedir. Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT'nin, mesleki müzik eğitimi veren diğer kurumlarda ve Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin Müzik Bölümlerinde, öğretim programlarının içerikleri incelenip, ihtiyaç duyulması halinde değişiklikler yapıldıktan sonra güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılarak kullanılabilirliği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT'nin güvenilirlik ve geçerlik sınamalarının, çalışma gurubundan elde edilen veriler üzerinden istatistiksel analizlerle yapılmış olmasına karşın, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları farklı zamanlarda ve daha geniş çalışma gurupları üzerinde yinelenmesi yararlı olacaktır.

5. KAYNAKÇA

- Atak Yayla, A. (2008). Evaluating and assessing the musical skills in Turkey and in the World in music education of the 21th century. *Turkish Journal Music Education*, 1(2).
- Cangro, R. M. (1995). Measurement and evaluation: a positive experiences for students, *The GIML Audea*, 1(2), 9-10.
- Dalkıran, E. (2006). *Keman eğitiminde performansın ölçülmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Elliot, D. J. & Rao, D. (1990). Musical performance and music education. *Design for Arts in Education*, 91(5), 23-34.

- Fenmen, M. (1997). *Müzikçinin el kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Linn, R. L. & Gronlund N. E. (2008). *Measurement and assessment in teaching*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Ruiz-Primo, M. & Shavelson, R. (1996). Rhetoric and reality in science performance assessment. *Journal of Research in Science Teaching*, 33(10), 1045-1063.
- Russell, B. E. (2010). *The empirical testing of a musical performance assessment paradigm*. (Unpublished Doctoral Dissertation, University of Miami, Coral Gables, Florida).
- Saraç, G. ve Şeker, H. (2008). Güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde çalgı öğretimindeki performansın değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 20, 99-110. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/GSED/article/viewFile/2249/2250> adresinden 21.09.2011 tarihinde indirilmiştir.
- Turgut, M. F., Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Wiggins, G. P. (1993). *Assessing student performance*. San Fransisco: Jossey-Bass Publishers.